Eduskunnan verojaostolle

Asiantuntijakuuleminen 9.4.2021 (U 17/2021 vp)

Komission ehdotus EU:n yhdennetyksi tullialan palveluympäristöksi

Komissio antoi 28 lokakuuta 2020 ehdotuksena Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan unionin tullialan yhdennetyn palveluympäristön perustamisesta ja asetuksen (EU) N:o 952/2013[1] muuttamisesta (COM(2020) 673 final).

Ehdotetulla asetuksella perustettava unionin tullialan yhdennetty palveluympäristö olisi uusi, unionitasoinen tavaroiden tulliselvitykseen liittyvä digitaalinen ratkaisu eri viranomaisten keskinäiseen sekä niiden ja talouden toimijoiden väliseen sähköiseen tietojen vaihtoon. Samalla ehdotetaan muutettaviksi kahta unionin tullikoodeksin säännöstä perustettavan uuden palveluympäristön integroimiseksi osaksi unionin tullilainsäädäntöä.

Ehdotetussa palveluympäristössä ei Tullille olisi tavaroita tulliselvitettäessä enää tarpeen erikseen esittää ehdotuksen piiriin kuuluvia toisen toimivaltaisten kumppaniviranomaisten myöntämiä lupia ja todistuksia, vaan Tulli saisi tarvittavat tiedot automaattisesti kumppaniviranomaisten käyttämistä EU:n tietojärjestelmistä. Kumppaniviranomaiset voisivat puolestaan tulliselvityksestä järjestelmässä saamiensa tietojen perusteella seurata ja hallinnoida ehdotuksen piiriin kuuluvien kiintiöiden täyttymistä. Ehdotus mahdollistaisi lisäksi talouden toimijoille yhden ainoan tulliselvityksen digitaalisen asiointikanavan, jonka puitteissa ne pystyisivät yhdellä kertaa ilmoittamaan tavaroiden tulliselvittämiseksi vaadittavat tiedot sekä saamaan tiedokseen kaiken viranomaispalautteen ilmoituksistaan.

Kyse olisi tietojärjestelmäkokonaisuudesta, johon sisältyisivät ehdotuksella perustettavat unionin keskitetty sähköinen todistustenvaihtojärjestelmä (EU CSW-CERTEX) sekä kunkin jäsenvaltion kansalliset tullialan yhdennetyt palveluympäristöt. Niiden lisäksi siihen sisältyisivät asetusehdotuksen liitteessä luetellut olemassa olevat unionin järjestelmät siltä osin kuin ne koskevat sellaisia unionin muuta kuin tullialaa koskevia muodollisuuksia, joista saadaan tulliselvityksessä vaadittavat tiedot kaikissa jäsenvaltioissa digitaalisesti. Liitettä olisi mahdollista muuttaa myöhemmin delegoidulla asetuksella.

Ehdotuksen alaan kuuluisi yhteensä kahdeksan muuta kuin tullialan muodollisuutta, kuten tietyt *yhteiset terveyttä koskevat tuloasiakirjat* eläimille ja kasveille, *tuonnin tarkastustodistukset* luonnonmukaisesti tuotetuille tuotteille sekä *otsonikerrosta heikentäviä aineita koskeva lupa* ja *fluorattuja kasvihuonekaasuja koskevat muodollisuudet. V*uonna 2025 valmistuva unionin *kulttuuriesineiden tuontia koskeva lupajärjestelmä* kuuluisi myös ehdotetun tullialan yhdennetyn palveluympäristön piiriin.

Suomessa ehdotuksen tarkoittamia toimivaltaisia kumppaniviranomaisia, jotka hallinnoivat edellä mainittuja muita kuin tullialan muodollisuuksia, olisivat maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalaan kuuluva Ruokavirasto sekä ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön yhdessä tulosohjaama Suomen ympäristökeskus SYKE. Kulttuuriesineiden tuontia koskevan, vuonna 2025 käyttöön otettavan EU-järjestelmän osalta on oletettavaa, että opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalaan kuuluva Museovirasto toimii toimivaltaisena kumppaniviranomaisena.

Asetusta alettaisiin soveltaa vaiheittain, ja siihen sisältyy useita valtuuksia komissiolle täytäntöönpanosäädösten ja delegoitujen asetusten antamiseksi. Ehdotettua tiedonvaihtoa

[1] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 952/2013, annettu 9 päivänä lokakuuta 2013, unionin tullikoodeksista (EUVL L 269, 10.10.2013) eli *unionin tullikoodeksi*.

viranomaisten kesken alettaisiin soveltaa ensimmäisessä vaiheessa muodollisuuskohtaisesti porrastetusti 1.3.2023, 1.3.2024 ja 3.3.2025 alkaen. Toisessa vaiheessa digitaalisen yhteistyön ja tietojen vaihdon viranomaisten ja talouden toimijoiden välillä tulisi olla mahdollista vuoden 2031 alusta alkaen.

Komission mukaan ehdotuksella ei olisi lisävaikutuksia unionin talousarvioon. Ehdotuksen ensimmäisen vaiheen toteutus ei alustavan arvion mukaan aiheuttaisi merkittäviä lisämäärärahatarpeita Suomessa. Ehdotuksen toisen vaiheen vaikutuksia ei ole vielä mahdollista arvioida, sillä sen laajuus ja vaikutus tietojärjestelmiin ja toiminnallisuuksiin selkiytyy vasta komission ehdotuksen nojalla antamien täytäntöönpano- ja delegoitujen säädösten myötä.

Ehdotettu asetus edellyttää, että kansalliseen lainsäädäntöön tulee lisätä ehdotuksen edellyttämä säännös, jolla kansallinen viranomainen nimetään toimimaan unionin tullialan yhdennetyn palveluympäristön kansalliseksi koordinaattoriksi.

Valtioneuvosto katsoo, että ehdotuksen oikeusperusta on asianmukainen ja että ehdotus on toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen mukainen. Valtioneuvoston näkemyksen mukaan ehdotus ei ole ristiriidassa Suomen perustuslain tai suomea velvoittavien perus- ja ihmisoikeusinstrumenttien kanssa. Koska ehdotetussa palveluympäristössä käsitellään henkilötietoja, valtioneuvosto pitää tärkeänä, että ehdotetussa asetuksessa on otettu myös henkilötietojen suoja huomioon.

Valtioneuvosto pitää tulliselvitysprosessin nykyaikaistamista ja sähköisen tiedon parempaa hyödyntämistä koskevaa ehdotusta kannatettavana ja tulliliiton kehittämistä koskevien aiempien tullipoliittisten kannanottojen mukaisina. Ehdotettu digitaalinen tietojenvaihto tehostaisi ja yhdenmukaistaisi tavaroiden tulliselvitystä, sujuvoittaisi osaltaan tavaraliikennettä ja vähentäisi tulliselvitykseen liittyvää hallinollista taakkaa ja kustannuksia. Koordinoitu digitaalinen tiedonvaihto parantaisi myös riskienhallintaa ja tehostaisi tullivalvontaa. Se myötävaikuttaisi muun muassa yhteiskunnan turvallisuuteen, ihmisten terveyden suojeluun, edistäisi ympäristönsuojelua ja eläinten hyvinvointia sekä kulttuuriperinnön säilyttämistä.

Ottaen huomioon vuoden 2025 loppuun mennessä toteutettava unionin tullikoodeksin edellyttämä unionin tullijärjestelmien sähköistämishanke ja sen ensisijaisuus, valtioneuvosto pitää ehdotetun EU:n tullialan yhdennetyn palveluympäristön toteuttamisen porrastamista komission ehdottamalla tavalla perusteltuna.

Valtioneuvosto pitää aiheellisena, että lähdettäessä komission johdolla määrittämään vuoden 2031 alusta käyttöön otettavan talouden toimijoiden ja viranomaisten välisen yhden palvelupisteen toiminnallisuuksia ja tietosisältöjä, suoritetaan vielä riittävä vertailu vaihtoehtoisten ratkaisuiden sekä niiden hyötyjen ja kustannusten välillä, jotta toteuttamisesta ei aiheutuisi kohtuuttomia kustannuksia.

Ehdotetulla asetuksella siirrettäisiin komissiolle delegoitua säädösvaltaa. Valtioneuvosto pitää tärkeänä huolehtia siitä, että toimivallan siirto on perusteltua ja että toimivallan siirtoa koskevat säännökset ovat riittävän selkeitä, tarkkarajaisia ja tarkoituksenmukaisia.

Ehdotuksen tekninen käsittely aloitettiin marraskuussa 2020 neuvoston tulliliittotyöryhmässä. Ehdotusta koskevan yleiskeskustelun päätyttyä työryhmässä 9 päivänä helmikuuta 2021, työryhmässä aloitettiin ehdotuksen ensimmäinen artiklakohtainen läpikäynti. Kolmessa työryhmäkokouksessa on saatu lisäselvitystä yhteensä kuudesta artiklasta. Suomella on neuvostokäsittelyssä täysi tarkasteluvarauma.

Lainsäädäntöneuvos Jukka M. Kekkonen